

Målnummer:	1394-97	Avdelning:	2
Avgörandedatum:	1997-06-19		
Rubrik:	Beskattningsfrågor vid nedsättning av aktiekapital genom inlösen av aktier enligt två skilda förfaranden (I och II). Förhandsbesked angående inkomstskatt.		
Lagrum:	3 § 7 mom. sjätte stycket, 24 § 2 mom. första stycket, 27 § 2 mom. första och tredje styckena lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, SIL		
Rättsfall:	<ul style="list-style-type: none">• RÅ 1938 ref. 11• RÅ 1984 1:1• RÅ 1989 ref. 101• RÅ 1989 ref. 116• RÅ 1994 ref. 1		

REFERAT

I.

I ansökan hos Skatterättsnämnden om förhandsbesked anförde H.P. följande: Han innehade 2 050 aktier av serie A i Fastighetsaktiebolaget Hufvudstaden (Hufvudstaden). Hans genomsnittliga anskaffningsvärde för dessa aktier var 52 kr per aktie. Marknadsvärdet uppgick till samma belopp, dvs. 52 kr per aktie. - Bolaget övervägde att föreslå 1997 års bolagsstämma att det skulle företas en fondemission genom uppskrivning av värdet på anläggningstillgångar i form av fastigheter, 4 kap. 16 § aktiebolagslagen (1975:1385), ABL. Genom åtgärden skulle aktiekapitalet ökas med två miljarder kr. Befintliga aktiers nominella belopp skulle sammanlagt höjas med nämnt belopp. - Sedan skulle genom beslut av bolagsstämma uppdelning av en aktie i Hufvudstaden ske mot fyra aktier i samma bolag och serie på sammanlagt lika stort nominellt belopp, dvs. split. - På bolagsstämma skulle här efter beslut fattas om att bolagets aktiekapital för ändamål som anges i 6 kap. 1 § första stycket 2 ABL skulle nedsättas med två miljarder kr genom inlösen av tre aktier på varje helt fyrtal aktier. Varje aktie skulle därvid lyda på nominellt 5 kr. Inlösen av aktier skulle enligt beslutet ske till kursen 5 kr per aktie. Kursen vid inlösen skulle vara avhängigt av bolagets aktiekapital. Kursen skulle bestämmas till högsta belopp som aktiebolagsrättsligt var möjligt att utskifta. - Besluten innebar för H.P:s del följande. - Genom utbyte (split) skulle H.P. komma att äga sammanlagt 8 200 aktier. Beslutet om nedsättning av aktiekapitalet skulle medföra att 6 150 av H.P:s aktier skulle lösas in för 5 kr styck. Utbetalning skulle ske så snart rättens beslut att tillåta verkställighet av nedsättningsbeslutet hade registrerats. - Till följd av besluten om utbyte (split) och inlösen kunde marknadsvärdet på kvarvarande aktier förväntas sjunka till 37 kr per aktie. I det följande förutsätts att marknadsvärdet på aktien sjunker till nämnt belopp. - Utbyte av en aktie mot flera i samma bolag på sammanlagt lika stort belopp (split) utlöser inte någon realisationsvinstbeskattning. - Då nedsättning av aktiekapital sker genom inlösen av aktier behandlas utbetalningen till aktieägaren helt inom realisationsvinstsystemet. Aktierna anses avyttrade för det vederlag som utbetalas till aktieägaren. Det finns ingen uttrycklig regel som anger att aktie i sådant fall är att betrakta som avyttrad, men detta följer av allmänna regler (jfr prop. 1990/91:54 s. 312). - Det ovan anförda innebär att en realisationsvinst/realisationsförlust skall fastställas för de inlösta aktierna motsvarande erhållet vederlag minus det anskaffningsvärde som belöper på dessa aktier. - Fråga uppkommer därvid hur anskaffningsvärdet för inlösta aktier skall bestämmas. - Enligt 27 § 2 mom. första stycket SIL skall som

anskaffningsvärde anses det genomsnittliga anskaffningsvärdet för samtliga finansiella instrument av samma slag och sort som det avyttrade, beräknat på grundval av faktiska anskaffningsutgifter och med hänsyn till inträffade förändringar beträffande innehavet (genomsnittsmetoden). - En tillämpning av genomsnittsmetoden bör innebära att anskaffningsvärdet på den ursprungliga aktien fördelas med lika stort belopp på de fyra aktier som H.P. äger efter utbytet (split). Anskaffningsvärdet på inlöst aktie blir då $(52/4 =)$ 13 kr. En strikt tillämpning av genomsnittsmetoden skulle därmed innebära att realisationsförlust på inlösta aktier uppkommer med $(13 - 5 =)$ 8 kr per aktie. Kvoteringen av förlusten till 70 % har inte beaktats. - Ett alternativ skulle kunna vara att proportionera anskaffningsvärdet för H.P:s aktier i Hufvudstaden på inlösta respektive ej inlösta aktier med utgångspunkt i den förändring av marknadsvärdet på aktierna som uppkommer till följd av uppdelning och inlösen. Denna metod grundar sig på en proportioneringsprincip (jfr Mattsson, Aktiebolagens finansieringsformer s. 50 ff). - Ledning kan erhållas av rättsfallet RÅ 1938 ref. 11. Ett aktiebolag hade utskiftat tillgångar i samband med nedsättning av aktiekapitalet. Värdet av utskiftad egendom betraktades som vederlag vid en delavyttring av aktierna i det utskiftande bolaget. Aktieägaren skulle anses ha avyttrat så stor del av sin aktiepost i bolaget som det utskiftade beloppet utgjorde av aktiernas verkliga värde omedelbart före utskiftningen. - Om man utgår från att värdet av bolagets samtliga aktier minskar med belopp motsvarande vad som på grund av inlösen utbetalas, kan principen uttryckas enligt följande: Anskaffningsvärdet för de inlösta aktierna skall anses motsvara så stor del av anskaffningsvärdet för de ursprungliga aktierna i det utskiftande bolaget som svarar mot förändringen i marknadsvärdet på dessa aktier till följd av utskiftningen. - Marknadsvärdet på H.P:s aktier i Hufvudstaden förutsätts nedgå från sammanlagt $(2\ 050 \times 52 =)$ 106 600 kr till sammanlagt $(2\ 050 \times 37 =)$ 75 850 kr, dvs. med ca 29 %. Anskaffningsvärdet enligt en proportioneringsprincip på de 6 150 inlösta aktierna skulle då bli sammanlagt ca $(29\ % \text{ av } 106\ 600 \text{ kr} =)$ 30 914 kr eller ca $(30\ 914/6\ 150 =)$ 5 kr per inlöst aktie. Vid en realisationsvinstberäkning uppkommer varken vinst eller förlust då vederlaget, 5 kr, är lika stort som anskaffningsvärdet. - Varken i lagtext eller förarbeten har uttryckligen angivits vad som skall gälla beträffande anskaffningsvärde vid uppdelning (split) och inlösen av aktier. Frågan är om genomsnittsmetoden är generellt tillämplig eller om tidigare rättspraxis alltjämt gäller i någon av dessa situationer. Enligt H.P:s mening ger ett anskaffningsvärde bestämt med ledning av en proportioneringsprincip ett materiellt och ekonomiskt sett mer korrekt resultat än genomsnittsmetoden. En tillämpning av proportioneringsprincipen är den enda rimliga metoden i här aktuell situation. Enligt H.P:s mening bör därför proportioneringsprincipen tillämpas vid bestämmandet av anskaffningsvärdet. - Om nämnden skulle finna att genomsnittsmetoden är tillämplig uppkommer i här aktuellt fall en realisationsförlust. Frågan är därvid om förlusten är avdragsgill. - För avdragsrätt krävs att realisationsförlusten är definitiv och verklig (24 § 3 mom. resp. 4 mom. första stycket SIL). - I här aktuellt fall bör enligt H.P:s mening förlusten anses som definitiv eftersom de inlösta aktierna slutgiltigt frånhänts honom (jfr prop. 1989/90:110 s. 392 f). Förlusten bör även vara att anse som verklig. H.P. kommer bortsett från utbetalt belopp inte att erhålla några rättigheter eller förmåner som kompensation för inlösta aktier, jfr 24 § 3 mom. andra stycket SIL. - Om nämnden skulle finna att genomsnittsmetoden är tillämplig, är den realisationsförlust som uppkommer endast en konsekvens av regelsystemets utformning. Det finns därför enligt H.P:s mening ingen grund för att neka avdrag för förlusten. - Om nämnden skulle finna att avdragsrätt ej föreligger, uppkommer fråga om och på vilket sätt realisationsförlusten får beaktas vid framtida aktieavyttring. - Det måste enligt H.P:s mening strida mot lagstiftningens systematik om del av ovan angivna anskaffningsvärde inte alls får utnyttjas. H.P. vill därför få besvarat om han vid en eventuell framtida försäljning av aktierna i Hufvudstaden får tillgodoräkna sig del av anskaffningsvärdet för de inlösta aktierna (dvs. den del av anskaffningsvärdet som ej får utnyttjas om avdrag för realisationsförlust vägras).

Med anledning av det anförda ställde sökanden följande frågor: - Fråga 1. Skall

anskaffningsvärdet för inlösta aktier bestämmas med tillämpning av genomsnittsmetoden eller på något annat sätt, t.ex. enligt den ovan beskrivna proportioneringsprincipen? - Fråga 2. Om genomsnittsmetoden skall tillämpas, och därmed realisationsförlust uppkommer, är då förlusten avdragsgill? - Fråga 3. Om avdrag för realisationsförlust ej medges, får då H.P. tillgodoräkna sig del av anskaffningsvärdet för inlösta aktier (dvs. den del av anskaffningsvärdet som ej får utnyttjas) vid en framtida avyttring av hans kvarvarande aktier i Hufvudstaden? - Fråga 4. Är lagen (1995:575) mot skatteflykt tillämplig på det planerade tillvägagångssättet?

Skatterättsnämnden (1997-01-31, Ersson, ordförande, Nordling, Wingren, Johansson, Nord, Silfverberg, Tollerz, Virin) yttrade: Förhandsbesked - Vid tillämpning av 24 § 1 mom. första stycket SIL skall anskaffningsvärdet för varje tretal inlösenaktier, vilka erhålles på grund av innehav av odelade aktier, utgöra så stor del av anskaffningsvärdet för en odelad aktie som svarar mot förhållandet mellan å ena sidan det värde som till följd av uppdelningen avskiljes från en odelad aktie och å andra sidan värdet av en odelad aktie. Värdena skall bestämmas med utgångspunkt i marknadsvärdet på en odelad aktie i anslutning till att inlösenaktierna avskiljes. Uppkommer realisationsförlust vid beräkningen är förlusten avdragsgill. Lagen mot skatteflykt är inte tillämplig på förfarandet. - Motivering. - Som förutsättningar för ansökan gäller i huvudsak följande. Bolaget kommer att besluta om fondemission varvid aktiekapitalet ökas med två miljarder kronor och befintliga aktiers nominella belopp höjes i motsvarande mån. Vidare beslutas att aktiekapitalet skall sättas ned genom inlösen av aktier. I samband härmed företas en uppdelning av bolagets aktier så att antalet aktier fyrdubblas. Uppdelningen går till så att för varje aktie tre nya aktier avskiljes på aktieägarnas VP-konton såsom s.k. inlösenaktier medan den fjärde aktien registreras som en "vanlig" aktie. Planerad avstämningsdag för uppdelningen är dagen för den beslutande bolagsstämman. Efter det att rättens tillstånd till nedsättningen av aktiekapitalet registrerats löses inlösenaktierna in genom att ett belopp motsvarande nedsättningsbeloppet utbetalas till innehavarna av dessa aktier. Det belopp som utbetalas för en inlösenaktie kan förväntas väsentligt understiga en fjärdedel av marknadsvärdet på en odelad aktie. - Nämnden gör följande bedömning. - Enligt 3 § 7 mom. sjätte stycket SIL skall som utdelning anses utbetalning till aktieägare från ett svenskt aktiebolag vid nedsättning av aktiekapitalet genom minskning av aktiernas nominella belopp eller vid nedsättning av reservfonden eller överkursfonden. - I nu förevarande fall är det emellertid fråga om utbetalning vid inlösen av aktier. En sådan inlösen behandlas som en avyttring av de aktier som löses in, se prop. 1993/94:50 s. 198 jämfört med prop. 1994/95:25 s. 92 och prop. 1990/91:54 s. 252 och 312. Detta får anses gälla även om inlösningen kan framstå som ett alternativ till en minskning av aktiernas nominella belopp. - Med de förutsättningar, varpå förhandsbeskedet bygger, bestäms värdet på inlösenaktierna av det på förhand bestämda inlösenbeloppet, som, på sätt ovan angivits, understiger marknadsvärdet. De skall därför inte, vid tillämpning av genomsnittsmetoden enligt 27 § 2 mom. SIL anses vara av samma slag och sort som de aktier, vilka ej skall lösas in, se prop. 1989/90:110 Del 1 s. 427 och 722. Det skattemässiga anskaffningsvärdet för varje tretal inlösenaktier, som erhålles genom innehav av aktier, bör i detta fall beräknas till så stor del av anskaffningsvärdet för en odelad aktie som svarar mot förhållandet mellan å ena sidan det värde som till följd av uppdelningen förs över från en odelad aktie till inlösenaktierna och å andra sidan värdet av en odelad aktie före uppdelningen. Anskaffningsvärdet för de aktier, som ej skall lösas in, minskar i motsvarande mån. - Vid angivna utgång förfaller fråga 3 och bör lagen mot skatteflykt inte anses tillämplig.

Riksskatteverket (RSV) överklagade hos Regeringsrätten och yrkade att fråga 1 skulle besvaras på följande sätt: Anskaffningsvärdet för inlösta aktier skall bestämmas med tillämpning av genomsnittsmetoden i 27 § 2 mom. första stycket SIL. - RSV anförde bl.a. följande. Bestämmelserna i 27 § 2 mom. första stycket SIL innebär att en genomsnittsberekening skall göras för samtliga

innehavda aktier. Den sammanlagda anskaffningskostnaden skall fördelas lika mellan de aktier som innehas inför inlösen, dvs. på antalet aktier efter uppdelningen. Denna kostnad per aktie multipliceras med antalet inlösta aktier och ger den avdragsgilla anskaffningskostnaden. Lagtexten ger inte utrymme för någon annan beräkningsgrund. Anskaffningsvärdena vid ett visst innehav är således givet oavsett vilket försäljnings- eller inlösenpris som erhålls för aktierna. En proportionering av anskaffningskostnaderna kan bara komma i fråga i de fall avyttring skett av en del av en aktie (jfr RÅ 1938 ref. 11) och utdelningsbeskattning enligt 3 § 7 mom. sista stycket SIL inte skall ske. I prop. 1989/90:110 del I s. 427 nämns två former av uppdelning mellan aktier, A- och B-aktier respektive fria och bundna aktier. I båda fallen rör det sig om uppdelningar som a) nämns i eller nämndes i ABL (3 kap. 1 § respektive 17 kap. 1 § i dess tidigare gällande lydelse), b) fastställs eller fastställdes i bolagsordningen och c) normalt varar eller varade under lång tid. Såvitt framgår av handlingarna anges inte i bolagsordningen i samband med uppdelningen någon särskild sort eller något särskilt slag av aktier som skall lösas in, utan för varje gammal aktie uppkommer fyra aktier i samma bolag och serie utan någon inbördes skillnad vad avser aktiekapital eller andel i bolaget. Bolagsstämman fattar sedan beslut om inlösen av tre av fyra aktier. Först efter detta beslut öronmärks tre av fyra aktier som inlösenaktier av VPC. Avyttringstidpunkten kan i detta fall knappast vara någon annan än dagen för bolagsstämmans beslut om inlösen av aktier. Samtliga fyra aktier bör därför anses vara av samma slag och sort vid avyttringen och genomsnittsmetoden bör tillämpas vid beräkning av anskaffningskostnaden.

H.P. bestred ändring av förhandsbeskedet och anförde i huvudsak följande. Nedsättning av aktiekapital genom inlösen av aktier är en aktiebolagsrättslig åtgärd. Förfarandet regleras i ABL. Aktiekapitalet är enligt 6 kap. 7 § andra stycket ABL ej nedsatt förrän rättens tillstånd till nedsättningen registrerats (jfr RÅ 1994 ref. 1 och RÅ 1989 ref. 116 II). Vid en eventuell utebliven registrering blir aktiekapitalet aldrig nedsatt, varför avyttring (= inlösen) omöjlig kan ha skett före tidpunkten för registreringen. Härav följer att avyttringstidpunkten inte kan vara dagen för bolagsstämmans beslut. Avyttringstidpunkten är dagen för registrering av rättens tillstånd till nedsättning av aktiekapitalet. Före denna tidpunkt har för varje helt fyrtal aktier tre aktier avskiljts på aktieägarens VP-konto som s.k. inlösenaktier. Vid avyttringstidpunkten bör dessa inlösenaktier vara att betrakta som aktier av särskild sort och särskilt slag. Anledningen härtill är att värdet (kursen) på inlösenaktierna bestäms av det i samband med bolagsstämman fastställda inlösenbeloppet, som understiger marknadsvärdet. Vid bedömningen av om finansiella instrument skall anses vara av samma slag och sort eller ej skall sådana omständigheter och faktorer som typiskt sett är värdepåverkande (dvs. påverkar kursen) beaktas. Det anförda framgår t.ex. av uttalanden i prop. 1989/90:110 del I s. 427. Grunden för att finansiella instrument i vissa fall ej skall sammanläggas vid beräkning av anskaffningsvärde anges där vara att instrument med olika kursutveckling ej bör läggas samman. Jfr behandlingen av s.k. interimsktieförskott (RÅ 1994 ref. 1) som på marknaden handlas till en lägre kurs än "vanliga" aktier. Då inlösenaktierna i här aktuellt fall på grund av åtgärder har en annan kursutveckling än de "vanliga" aktierna följer att inlösenaktierna är att betrakta som aktier av särskilt slag och särskild sort.

Regeringsrätten (1997-06-19, Brink, Tottie, Werner, Sandström, Hulgaard) yttrade: Skälen för Regeringsrättens avgörande. Avskiljandet av vissa aktier för inlösen kan inte anses innebära att aktier avyttras. Med hänsyn till de speciella villkor som gäller för inlösenaktierna bör emellertid dessa aktier vid en tillämpning av genomsnittsmetoden inte anses vara av samma slag och sort som övriga aktier. Av detta följer att det sammantagna anskaffningsvärdet för samtliga aktier omedelbart före avskiljandet skall fördelas på inlösenaktier och övriga aktier. Fördelningen bör - på motsvarande sätt som tidigare gällt vid emission av aktier i en ny aktieserie - ske med utgångspunkt i marknadsvärdena vid avskiljandet. Förhandsbeskedet skall därför fastställas.

Regeringsrättens avgörande. Regeringsrätten fastställer Skatterättsnämndens förhandsbesked.

II.

I ansökan hos Skatterättsnämnden om förhandsbesked anförde O.I. följande: Styrelsen för Förvaltnings AB Ratos (publ.), nedan kallat Ratos, har beslutat införa ett program för att lösa in egna aktier i syfte att minska den s.k. investmentbolagsrabatten. - Inlösenförfarandet kommer i princip att gå till på följande sätt. - Om vissa förutsättningar är för handen kommer Ratos styrelse att erbjuda aktieägarna att till bolaget lösa in var tionde aktie till substansvärdet. Sådant erbjudande inträder om snittkursen på B-aktien under 15 börsdagar understiger viss andel av aktuellt substansvärde. Erbjudandet om inlösen innebär att aktieägarna erhåller en inlösenrätt per innehavd A- eller B-aktie i Ratos. Tio inlösenrätter ger innehavaren rätt att under en viss anmälningssperiod lösa in valfri aktie till substansvärdet. Den som accepterar erbjudandet binder sig för att lösa in aktier i enlighet härmed. Bolagsstämman fattar efter anmälningssperioden beslut om inlösen. Det inlösenbelopp per aktie, som fastställs vid stämman, kommer att gälla även om substansvärdet per aktie kommer att vara högre eller lägre vid tidpunkten för utbetalning av inlösenbeloppet. - Aktieägaren kan alternativt till att delta i inlösenförfarandet avyttra sina inlösenrätter genom den handel som kommer att upprättas i dessa instrument under en viss tid före bolagsstämmans beslut. Inlösenrätterna kommer att bli föremål för notering på Stockholms fondbörs. - Det sagda innebär att den som inte är aktieägare i Ratos innan inlösenförfarandet utlöses ändå kan delta i detta genom att dels förvärva tio inlösenrätter på marknaden, dels förvärva en "vanlig" Ratos-aktie på marknaden. - Efter bolagsstämmans beslut om inlösen kommer de aktier, som anmälts för inlösen att kunna handlas med fram till dess tingsrättens tillstånd till den beslutade nedsättningen registreras. Dessa s.k. inlösenaktier kommer att särskiljas och noteras för sig under denna period. Inlösenaktierna har under tiden samma rättigheter som en vanlig A- respektive B-aktie i Ratos, dvs. den ger samma rösträtt och rätt till eventuell utdelning under perioden som övriga respektive aktier. Härtill kommer att inlösenaktien förstås ger rätt till det beslutade inlösenbeloppet. - Inlösenrätter är ett nytt finansiellt instrument i Sverige. Med anledning härav saknas naturligt skatteregler för dessa. Särskilda regler om inlösenaktier saknas också. Med anledning härav är det av vikt för enhetlig lagtolkning och rättstillämpning att få skattefrågorna besvarade genom bindande förhandsbesked. - O.I., som var aktieägare i Ratos, hemställde om svar på följande frågor. - Fråga 1 Utlöser erhållandet av inlösenrätter någon beskattning? - Om denna fråga besvaras jakande hemställes även om svar på följande: - Fråga 2 a) Medges avdrag för den förlust som kan uppkomma om inlösenrätterna inte utnyttjas och därmed förfaller? - b) Om inlösenrätterna sedan utnyttjas till inlösen, får det beskattade värdet läggas till omkostnadsbeloppet för de aktier som löses in? - Om fråga 1 besvaras nekande hemställes om svar på följande: - Fråga 3 Inträder beskattning om rätterna avyttras eller utnyttjas? - O.I:s uppfattning är - därest beskattning skall ske - att sådan inträder först vid en avyttring av inlösenrätterna såsom avkastning av egendom enligt 3 § 1 mom. SIL respektive vid utnyttjandet och då enligt reavinstreglerna för aktier i samband med inlösen av inlösenaktierna. Ett sådant förfarande synes mest praktiskt och medför att aktieägaren behöver redovisa beloppet endast en gång i sin deklaration. De erhållna inlösenrätterna bör därmed anses anskaffade för noll kr och värdet av dessa rätter påverkar då inte anskaffningskostnaden för de innehavda aktier som gett upphov till inlösenrätterna. - Om inlösenrätterna avyttras bör intäkten inte anses utgöra utdelning utan sådan "annan intäkt som härrör från egendom" som avses i 3 § 1 mom. första stycket SIL. Eftersom sökandens andel i bolaget inte påverkas av att han säljer inlösenrätterna och börsvärdet härigenom inte heller förändras bör intäkten inte kunna hänföras till utdelning. - Ett utnyttjande av en erhållen inlösenrätt bör inte ses som en avyttring och således ej medföra någon beskattning i likhet med vad som gäller vid utnyttjande av exempelvis en

option (se 24 § 2 mom. SIL). - Fråga 4 Utlöser ett utbyte genom inlämnandet av inlösenrätter och aktie mot erhållandet av en inlösenaktie någon beskattning för sökanden? - Enligt O.I:s mening bör ett accepterande av inlösenförfarandet genom att aktieägaren lämnar ifrån sig tio inlösenrätter och en A- eller B-aktie mot en inlösenaktie inte utlösa någon beskattning utan beskattningen bör anstå till dess inlösen sker i enlighet med principerna för svaret på fråga 2. Detta ligger också i linje med utgången i RÅ 1984 1:1, där omvandling av A-aktier till B-aktier i samma bolag inte ansågs innefatta en avyttring av A-aktierna. - Eftersom inlösenrätterna kommer att börsnoteras och handlas med under en viss period uppkommer även skattefrågor för den som förvärvat inlösenrätter i marknaden. Om förvärvaren säljer inlösenrätterna vidare under denna period med förlust blir utfallet olika beroende på om inlösenrätterna behandlas som aktierelaterade instrument eller fordringsrätter. I det första fallet hamnar en förlust i den s.k. kvittningsfållan för juridiska personer och i vissa fall ger en förlust för fysisk person avdragsrätt med endast 70 procent. - O.I. övervägde att även förvärva inlösenrätter på marknaden. Med anledning härav hemställdes om svar på följande frågor. - Fråga 5 Är inlösenrätterna sådana finansiella instrument som avses i 27 § 1 mom. SIL eller i 29 § 1 mom. SIL. - Fråga 6 Om en på marknaden förvärvad inlösenrätt varken utnyttjas eller avyttras och därmed förlorar sitt värde, är ett sådant förfall att jämställa med avyttring enligt 24 § 2 mom. första stycket SIL? - Genom att de aktier som avskiljes för inlösen kommer att noteras särskilt och handlas med under tiden fram till tingsrättens tillstånd till nedsättning hemställs slutligen om svar på följande frågor. - Fråga 7 Utgör inlösenaktierna aktier av samma slag och sort som övriga A- respektive B-aktier i bolaget vid beräkning av genomsnittlig anskaffningskostnad för inlösenaktierna om sökanden löser in - eller avyttrar på annat sätt - sina inlösenaktier? - Frågan avser följande situationer: - a) inlösenaktier förvärvade genom en kombination av utnyttjande av inlösenrätter erhållna genom tidigare aktieinnehav och inlämnande av del av detta innehav - b) inlösenaktier förvärvade genom en kombination av utnyttjande av köpta inlösenrätter och inlämnande av del av tidigare innehavda aktier - c) inlösenaktier förvärvade genom en kombination av utnyttjande av köpta inlösenrätter och inlämnande av inköpta aktier - d) på marknaden inköpta inlösenaktier. - En köpt inlösenaktie bör inte anses vara av samma slag och sort som innehavda "vanliga" Ratos-aktier. Att förändra det genomsnittliga anskaffningsvärdet på sistnämnda Ratos-aktierna enbart genom förvärv av en inlösenaktie (som har ett särskilt värde) torde inte ge ett materiellt sett riktigt resultat. - Fråga 8 Är i marknaden inköpta inlösenaktier också sådana finansiella instrument som avses i 27 § 1 mom. SIL eller av annat slag?

Skatterättsnämnden (1997-01-31, Ersson, ordförande, Nordling, Wingren, Johansson, Nord, Silfverberg, Tollerz, Virin) yttrade: Förhandsbesked - Frågorna 1, 3 och 4 Erhållande av inlösenrätter medför ej att sökanden skall inkomstbeskattas. - Om inlösenrätter avyttras separat skall vederlaget tas upp som intäkt vid beräkning av realisationsvinst eller realisationsförlust. Inlösenrätter som erhållits på grund av innehav av aktier skall anses anskaffade utan kostnad. Anskaffningsvärdet för inlösenrätter får ej bestämmas enligt bestämmelsen (schablonregeln) i 27 § 2 mom. andra stycket SIL. - Inlämnande av inlösenrätter och aktier för erhållande av inlösenaktier föranleder ej någon inkomstbeskattning. - Vid inlösen eller annan avyttring av inlösenaktie skall vederlaget tas upp som intäkt vid beräkning av realisationsvinst eller realisationsförlust. - Fråga 5 Inlösenrätterna är sådana finansiella instrument som avses i 27 § 1 mom. SIL. - Fråga 6 Om tiden för utnyttjande av en inlösenrätt går ut utan att inlösenrätten utnyttjas skall den anses avyttrad enligt bestämmelsen i 24 § 2 mom. första stycket andra meningen SIL. - Fråga 7 Inlösenaktierna skall inte i någon av situationerna a)- d) anses vara av samma slag och sort som andra aktier i bolaget vid tillämpning av genomsnittsmetoden enligt 27 § 2 mom. SIL. - Fråga 8 Inlösenaktierna är, oavsett hur de förvärvats, sådana finansiella instrument som avses i 27 § 1 mom. SIL. - Motivering. - Såsom förutsättningar för ansökan gäller i huvudsak följande. Förvaltnings AB Ratos (publ.) avser att sätta ned aktiekapitalet för återbetalning till aktieägarna genom inlösen av

aktier. Om vissa förutsättningar föreligger kommer styrelsen för Ratos att erbjuda aktieägarna att få var tionde aktie inlöst till ett i erbjudandet fastställt belopp, som överstiger aktuellt marknadsvärde. Erbjudandet medför att aktieägarna erhåller en inlösenrätt per aktie. Tio inlösenrätter ger innehavaren rätt att under en viss period anmäla en aktie för inlösen. Inlösenrätterna kommer att marknadsnoteras. Efter anmälningsperiodens utgång fattar bolagsstämman beslut om inlösen av därtill anmälda aktier, s. k. inlösenaktie. Inlösenaktierna kommer att särskiljas och marknadsnoteras för sig fram till dess att tingsrättens tillstånd till nedsättningen registreras, varefter innehavare av inlösenaktie kommer att erhålla det av bolagsstämman beslutad inlösenbeloppet. - Frågorna 1, 3 och 4 Enligt 3 § 7 mom. sjätte stycket SIL skall som utdelning anses utbetalning till aktieägare från ett svenskt aktiebolag vid nedsättning av aktiekapitalet genom minskning av aktiernas nominella belopp eller vid nedsättning av reservfonden eller överkursfonden. I nu förevarande fall är det emellertid fråga om utbetalning vid inlösen av aktier. Sådan inlösen anses som avyttring av de aktier som löses in, se prop. 1993/94:50 s. 198 jämfört med prop. 1994/95:25 s. 92 och prop. 1990/91:54 s. 252 och 312. Erhållande av inlösenrätter respektive inlämnade av inlösenrätter och aktier för erhållande av inlösenaktier innefattar endast en bekräftelse av att sökanden äger rätt att anmäla aktier för inlösen respektive att få anmälda aktier inlösta. Detta bör ej föranleda att sökanden inkomstbeskattas. Däremot aktualiseras inkomstbeskattning om sökanden avyttrar inlösenrätter och inlösenaktier innan inlösen av aktier sker liksom beskattning skall ske om sökanden avyttrar aktier genom att de löses in av bolaget. Eftersom det är fråga om avyttring av finansiella instrument bör beskattning ske inom realisationsvinstbeskattningens ram, varvid i förekommande fall avdrag för realisationsförlust kan komma i fråga. Anskaffningsvärdet för inlösenrätter får ej bestämmas enligt schablonregeln, eftersom den regeln ej omfattar optioner, se motiveringen till frågorna 5 och 6. - Frågorna 5 och 6 En inlösenrätt berättigar (tillsammans med nio andra rätter) innehavaren att få en aktie inlöst (avyttrad) till ett på förhand bestämt belopp och är således en säljoption avseende aktie enligt definitionen i 24 § 4 mom. tredje stycket sista meningen SIL. Inlösenrätterna är därmed sådana finansiella instrument som omfattas av bestämmelserna i 27 § 1 mom. och 24 § 2 mom. första stycket andra meningen SIL. - Frågorna 7 och 8 Aktiekapitalet är enligt 6 kap. 7 § andra stycket ABL ej nedsatt förrän rättens tillstånd till nedsättningen registrerats. De aktier som skall lösas in (inlösenaktierna) är därför sådana finansiella instrument som avses i 27 § 1 mom. SIL (jfr RÅ 1994 ref. 1). Med de förutsättningar, varpå förhandsbeskedet bygger, bestäms värdet på inlösenaktierna av det på förhand bestämda inlösenbeloppet. De skall därför inte, vid tillämpning av genomsnittsmetoden enligt 27 § 2 mom. SIL anses vara av samma slag och sort som de A- resp. B-aktier vilka ej skall lösas in, se prop. 1989/90:110 Del 1 s. 427 och 722. - Frågorna 2a och 2b förfaller.

RSV överklagade hos Regeringsrätten och yrkade att frågorna 1, 2a, 2b, 3, 4, 7 och 8 skulle besvaras enligt följande. 1. Erhållandet av inlösenrätter beskattas - om beskattning inte sker enligt vad som föreslås enligt 3 och 4 nedan - som utdelning.

2a. Om inlösenrätterna förfaller anses de avyttrade och avdrag medges för förlusten.

2b. Om inlösenrätterna utnyttjas för inlösen får det beskattade värdet dras av som en försäljningskostnad vid reavinstbeskattningen av inlösen.

3. Om inlösenrätterna avyttras sker i första hand utdelningsbeskattning, i andra hand reavinstbeskattning. I det senare fallet medges avdrag för andel av anskaffningskostnaden. Om rätterna utnyttjas innan avyttringstidpunkten för inlösen inträffar skall utnyttjandet utdelningsbeskattas. I annat fall skall utnyttjandet inte beskattas särskilt.

4. Utbytet av inlösenrätter och aktie mot inlösenaktie utlöser

reavinstbeskattning av inlösen.

7. Inlösenaktierna är av samma slag och sort som före inlämnandet.

8. Inlösenaktierna är sådana finansiella instrument som är hänförliga till 29 § SIL.

RSV anförde i huvudsak följande. Eventuellt kan utdelningsbeskattning - i analogi med vad som gäller för anställd som fått förvärva värdepapper på förmånliga villkor och i motsats till vad som ansetts böra gälla i RÅ 1989 ref. 101 - ske redan vid förvärvet av rätterna (fråga 1). En inlösenrätt kan jämföras med en option och bestämmelsen i 24 § 2 mom. första stycket SIL om avdrag vid förfall är därmed tillämplig (fråga 2a). Eftersom inlösenrätten är en integrerad del av avtalet om inlösen bör det beskattade beloppet vid reavinstbeskattningen kunna ses som en försäljningskostnad (fråga 2b). I och med att medel betalas ut från bolaget liknar inlösenrätten mer en inköpsrätt (som utdelningsbeskattas) än en teckningsrätt (som beskattas i reavinstsystemet). Avyttring av inlösenrätt bör i första hand utdelningsbeskattas. Sker reavinstbeskattning av inlösenrätt bör del av aktiens anskaffningskostnad hänföras till inlösenrätten; regleringen i 27 § 2 mom. tredje stycket SIL tar sikte enbart på delbevis och teckningsrättsbevis. Eftersom det inte rör sig om hel aktie torde fördelningen inte ske enligt genomsnittsmetoden. Utbyte av inlösenrätter och aktie mot inlösenaktie bör utlösa reavinstbeskattning (frågorna 3 och 4). Inlösenaktierna noteras visserligen för sig men de särskiljs i bolagsordningen inte från andra A- och B-aktier och består endast under den tid som inlösenförfarandet pågår (fråga 7). Det råder stor osäkerhet om inlösenaktier skall anses som finansiella instrument och om de skall hänföras till 27 § eller 29 § SIL (fråga 8).

O.I. bestred ändring av förhandsbeskedet och anförde i huvudsak följande. Utbetalning till aktieägare i samband med inlösen skall behandlas inom reavinstsystemet. Det kan då inte komma i fråga att utdelningsbeskatta inlösenbeloppet, varken direkt eller indirekt genom att utdelningsbeskatta inlösenrätterna i samband med att de erhålls eller utnyttjas (frågorna 1 och 3). Ett utbyte av inlösenrätter och en aktie mot en inlösenaktie kan inte utlösa någon beskattning. Det rör sig inte om en reavinstgrundande avyttring utan snarare om en omstämpling från "vanlig" aktie till inlösenaktie (fråga 4). En inlösenaktie och en vanlig aktie har inte samma marknadsvärde och är inte av samma slag och sort (fråga 7). Inlösenaktier utgör såsom aktier finansiella instrument. Eftersom dessa aktier i övrigt är bärare av samma rättigheter som vanliga aktier (vad gäller rösträtt m.m.) bör de hänföras till sådana finansiella instrument som avses i 27 § 1 mom. SIL (fråga 8).

Regeringsrätten (1997-06-19, Brink, Tottie, Werner, Sandström, Hultgaard) yttrade: Skälen för Regeringsrättens avgörande. Regeringsrätten gör samma bedömning som Skatterättsnämnden vad avser frågorna 1, 4, 7 och 8. Med hänsyn till svaret på fråga 1 saknar Regeringsrätten anledning att ta ställning till Riksskatteverkets yrkande beträffande frågorna 2a och 2b.

Vad avser fråga 3 finner Regeringsrätten i likhet med Skatterättsnämnden att en separat avyttring av inlösenrätter skall behandlas enligt reglerna för realisationsvinst och att anskaffningsvärdet för en inlösenrätt inte får bestämmas enligt schablonregeln i 27 § 2 mom. andra stycket SIL. Regeln i momentets tredje stycke, som innebär att delbevis och teckningsrättsbevis som grundas på aktieinnehav i ett bolag anses anskaffade utan kostnad, är inte tillämplig på inlösenrätterna. Regeln har tillkommit uteslutande av förenklings-skäl och är ett avsteg från den enhetliga, och ekonomiskt sett riktigare, tillämpning av genomsnittsmetoden som en proportionering innebär (prop. 1989/90:110 del I s. 437). I detta fall bör därför det tidigare sammanlagda anskaffningsvärdet fördelas på å ena sidan aktierna och å andra sidan inlösenrätterna. Fördelningen bör göras med utgångspunkt i marknadsvärdena vid utfärdandet av inlösenrätterna.

Regeringsrättens avgörande. Regeringsrätten fastställer Skatterättsnämndens förhandsbesked vad avser frågorna 1, 4, 7 och 8.

Vad avser fråga 3 ändrar Regeringsrätten förhandsbeskedet men endast i det hänseendet att Regeringsrätten förklarar att inlösenrätter som erhållits på grund av innehav av aktier skall anses anskaffade för belopp som svarar mot så stor del av aktiernas anskaffningsvärde enligt 27 § 2 mom. första stycket SIL omedelbart före utfärdandet av inlösenrätterna som marknadsvärdet av inlösenrätterna vid anskaffningen av dem utgör av marknadsvärdet av aktierna före utfärdandet.

Föredragna 1997-05-21, föredragande Eriksson, målnummer 1394-1997 och 1395-1997

Sökord: Förhandsbesked; Realisationsvinstbeskattning; Inkomst av kapital

Litteratur: prop. 1989/90:110, Del I, s. 427 och 437; prop. 1990/91:54, s. 252 och 312; prop. 1993/94:50 s. 80 och 197-198 ; prop. 1994/95:25, s. 92; Mattsson, Aktiebolagens finansieringsformer, 1977, s. 47-72.
